

"Stăm bine cu transpunerea și implementarea reglementărilor de mediu"

(Interviu cu Lect. univ. dr. Victor Marcusohn, avocat Baroul București, Expert legislație de mediu ARSCM)

Reporter: Europa fără emisii de carbon în anul 2050 este un obiectiv ambițios al Comisiei Europene. Viitorul comisar European, Ursula von der Leyen, a avansat o țintă mai apropiată: anul 2030. Este țara noastră capabilă să se încadreze în vreuna dintre țintele de mai sus? Ce pași ar mai trebui făcuți în acest sens?

Victor Marcusohn: Cred că la această întrebare cea mai în măsură să răspundă este autoritatea publică centrală în domeniul protecției mediului. Totuși, în opinia mea, în calitate de avocat specializat în dreptul mediului, pentru Europa, ținta de emisii de carbon zero în 2050 ar putea fi fezabilă în contextul unor ipoteze care în prezent sunt în curs de analiză. Un domeniu spinos este cel al transporturilor, în condițiile în care acest sector gene-

rează circa o pătrime din emisiile de gaze cu efect de seră la nivelul întregii Europe. Acest sector a beneficiat întotdeauna de un tratament "privilegiat", reducerile de emisii adoptate fiind semnificativ mai reduse decât în alte sectoare. În contextul sectorului de transporturi, sub-sectorul transport auto este responsabil cu peste 70% din emisiile totale de GES din întreg sectorul transporturi. Ar trebui aplicate planurile de mobilitate urbană durabilă, însă doar după o analiză obiectivă a ordinii de prioritate a măsurilor înscrise în aceste documente și evaluând convergența și sinergia dintre aceste măsuri de reducere a emisiilor GES. În acest context, al mobilității urbane, sunt considerate măsurile de optimizare ale sistemului de transport public și îmbunătățirea eficienței acestuia

prin soluții de mobilitate digitală, o taxare echitabilă și eficientă, dar și promovarea multimodalității. Se poate constata că planurile de mobilitate au început să fie aplicate prin eficientizarea drumurilor, crearea unor benzi dedicate și a unor piste pentru biciclete. Alte măsuri cu efecte de necontestat ar fi cele ce țin de utilizarea de combustibili alternativi cu emisii scăzute de dioxid de carbon pentru transporturi, precum biocarburanți și combustibili sintetici. Ajungem, astfel, la problema implementării unei infrastructuri pentru combustibili alternativi care să ducă, încetul cu încetul, la trecerea către vehicule cu emisii zero. În ce măsură sau cât de rapid se va reuși această tranziție în România, este greu de spus, în con-

(continuare în pagina 6)

VICTOR MARCUSOHN:

Avem nevoie de un program clar și coerent la nivel național, care să asigure o închidere treptată a zonelor miniere care poluează semnificativ mediul și care aduc prejudicii sănătății umane, dar care să găsească, în același timp, și soluții pentru personalul ce urmează să fie disponibilizat odată cu închiderea minelor".

urmăre din pagina 4

dițiile în care este necesară o implicare activă la toate nivelurile, nu doar din partea autorităților publice cu atribuții de legiferare în domeniu, ci și a societății civile și a cetățenilor, în general. În concluzie, răspunsul la întrebarea dvs. este da, cu condiția ca România să respecte cu strictețe angajamentele și termenele asumate în cadrul instituțiilor europene.

Reporter: În condițiile în care politica actuală a Ministerului Economiei este să redeschidă minele și să sprijine mineritul, inclusiv extracția de cărbune, se poate spune că mai respectăm politica de decarbonizare promovată de Bruxelles? Există un studiu de impact care să arate care vor fi consecințele aplicării politicii de decarbonizare pentru industria din țara noastră și care va fi impactul asupra economiei naționale?

Victor Marcusohn: Ceea ce putem afirma cu certitudine este că industria minieră, și în special cea extractivă de cărbune, și-a pus o amprentă definitorie asupra mediului, dar și a sănătății umane, de-a lungul vremii. Păduri întregi au fost defrișate, ferme agricole au fost relocate și o serie de comunități au fost desființate, iar terenurile ce le aparțineau au fost distruse pentru a face loc mineritului. Comunitățile umane care locuiesc în zone miniere suferă din cauza poluării aerului și apelor, iar speranța lor de viață este radical mai redusă, în condițiile unui risc crescut de cancer, afecțiuni respiratorii sau afecțiuni renale. Deși, până de curând eliminarea mineritului pe bază de cărbune era de neconceput în majoritatea țărilor europene, lucrurile încep să se schimbe. De exemplu, în Cehia sau în Slovacia există programe naționale de sprijin pentru transforma-

rea regiunilor miniere. Cred că aceasta ar fi soluția și în România. Avem nevoie de un program clar și coerent la nivel național, care să asigure o închidere treptată a zonelor miniere care poluează semnificativ mediul și care aduc prejudicii sănătății umane, dar care să găsească, în același timp, și soluții pentru personalul ce urmează să fie disponibilizat odată cu închiderea minelor. Avem nevoie de programe eficiente de reconversie profesională a personalului din industria mineritului, care să confere oamenilor încredere și să le ofere certitudinea unui loc de muncă și ulterior închiderii minelor. Cred că aici este cheia, deoarece avem de-a face și cu o

problemă de mentalitate, care creează un cerc vicios: sindicatele din industria minieră pun presiune pe Ministerul Economiei pentru a nu închide anumite mine de cărbune, propunând în acest sens acordarea de ajutoare de stat în vederea re-tehnologizării și modernizării, pe când Comisia Europeană acordă finanțări pentru închiderea minelor de cărbune. Aici, Ministerul Economiei e un pic la mijloc și cred că numai printr-un management performant, care să asigure un dialog constructiv cu toate părțile implicate, se poate ieși din acest impas.

Reporter: Uniunea Europeană a stabilit ca din anul 2021 să nu mai fie produse și comercializate pe te-

"Comunitățile umane care locuiesc în zone miniere suferă din cauza poluării aerului și apelor, iar speranța lor de viață este radical mai redusă, în condițiile unui risc crescut de cancer, afecțiuni respiratorii sau afecțiuni renale".

"În primul rând, ar trebui să vedem ce înseamnă «localitate», iar apoi clasificarea acestora, pentru că pot exista localități fără sistem public de canalizare și atunci la ce să se racordeze cetățeanul? Mai este și problema costurilor racordării și mai ales ale operării acestei rețele".

ritoriul european produse de plastic de unică folosință. Care sunt pașii pe care trebuie să îi facem pentru a respecta acest termen? Au existat discuții cu producătorii din domeniu? Care este ponderea în industrie a acestor producători?

Victor Marcusohn: Dacă vă referiți la noua Directivă cu privire la reducerea impactului asupra mediului a anumitor articole din plastic, aceasta stabilește norme mai stricte pentru acele tipuri de produse și de ambalaje care se află printre primele zece articole poluante ca frecvență a apariției pe plajele europene. Este vorba, printre altele, despre produse din plastic de unică folosință, precum farfuriile, tacămurile, paiele, bețele pentru baloane și bețișoarele pentru urechi, plasturi oxo-degradabile sau containere din polistiren expandat. În ipoteza transunerii cu întârziere sau incomplete a directivei există

riscul unor sancțiuni, așa cum s-a mai întâmplat, pentru că de fapt se intră în neconformitate cu propriile angajamente. De aceea, consider că negocierile trebuie atent pregătite, de echipe interdisciplinare. Cred și sper că implementarea acestei directive se va face conform calendarului adoptat. Producătorii și cei care pun pe piață asemenea ambalaje au început să implementeze prevederile directivei, chiar în avans față de termene, introducând eco-taxă și programe de colectare, recuperare. Cred că putem fi încrezători cu privire la aplicarea acestor reglementări.

Reporter: Țara noastră este în întârziere cu privire la aplicarea directivei europene privind gropile de gunoi. Ce sancțiuni riscăm și ce măsuri ar trebui să ia autoritățile pentru urgentarea acestui proces?

Victor Marcusohn: Depozitele de deșeuri sunt de mai multe feluri:

solid municipale (menajere) și industriale, care la rândul lor pot fi nepericuloase sau periculoase. Legislația privind închiderea celor neconforme din punct de vedere legal, total aliniată celei europene, este clară, dar neaplicată de mulți ani. Este o temă complexă și sensibilă. Este firesc ca așa numitele gropi de gunoi, care bănuiesc că se referă la depozitele de deșeuri menajere, să fie pline și să nu mai fie loc pentru depozitare. De ce este firesc? Pentru că nu stăm deloc bine cu privire la procentul de reciclare a deșeurilor. Ar fi ideal ca deșeurile să fie reciclate încă de la producătorul de deșeuri, și uneori asta se întâmplă

prin inițiativele frumoase ale cetățenilor, însă mașina de salubritate care colectează deșeurile, le aruncă tot amestecate! În urmă cu ceva ani era în discuție posibilitatea reciclării deșeurilor în așa numitele stații temporare. Problema a fost însă abordarea operatorilor de salubritate din țară care, deși știau că o stație de sortare reprezintă o depozitare temporară, totuși o foloseau ca depozit de deșeuri. Prin urmare, în lipsa reciclării cu recuperarea deșeurilor utilizabile, indiferent unde s-ar face separarea, depozitele sunt tot pline. Din păcate se pun

(continuare în pagina 8)

urmare din pagina 7

deșeuri pe malurile apelor, ceea ce agravează riscurile viiturilor și așa apar inundații. Ce aș dori să subliniez este că lucrurile au legătură între ele și asta face ca efectele negative să fie crescute. Da, riscurile neconformării costă. Cine plătește asta? Costurile intră în facturile noastre, fără să avem garanția că măcar ajută la intrarea în conformitate. Cu certitudine că operatorii de salubritate știu ce nu au făcut și totuși problemele le rezolvă focul, care se întâmplă să se mai aprindă în zona gropilor de gunoi. Mă întreb dacă cei care nu au respectat normele până acum vor fi cei care vor reuși să reintre în conformitate sau poate trebuie o nouă gândire, un altfel de management al deșeurilor.

Reporter: Uniunea Europeană a impus României ca, până la finalul anului 2018, toate localitățile să fie racordate la sistem public de cana-

lizare. Ulterior ni s-a acordat o derogare, până la sfârșitul anului 2020. Ce sancțiuni riscă țara noastră în cazul în care nici acest termen nu va fi respectat, ținând cont că, în acest moment, în mediul rural, aproximativ doar 57% dintre localități beneficiază de sistem de canalizare?

Victor Marcusohn: Iată o altă temă complexă. Eu am scris despre această problemă, atât în România, cât și în Franța, încă din anul 2010. Și aici lucrurile se leagă între ele. În primul rând, ar trebui să vedem ce înseamnă "localitate", iar apoi clasificarea acestora, pentru că pot exista localități fără sistem public de canalizare și atunci la ce să se racordeze cetățeanul? Mai este și problema costurilor racordării și mai ales ale operării acestei rețele. Sunt situații în care deși există sistemul de canalizare, cetățeanul folosește tot toaleta din fundul curții și asta pentru că nu își poate permite

costul racordării la rețeaua de canalizare, oricât de mic ar fi. Intrăm în tema sărăciei, pe care nu o putem ascunde sub preș. Prin urmare, trebuie gândite toate aspectele conexe unei decizii, atunci când ele depind unele de altele. În prezent se discută despre reforma administrativă, care va putea produce efecte pozitive prin reducerea numărului de localități. Aș mai adăuga faptul că dosarele negociate, care propun ținte de țară, se pot redeschide spre renegociere, dacă contextul se schimbă. Totul ține de implicarea specialiștilor, care trebuie să găsească cele mai bune argumente pentru a rezolva problema de fond, cu seriozitate și în interesul cetățenilor țării.

Reporter: Conform studiilor efectuate la nivel european, unul dintre factorii care au dus la încălzirea globală și la schimbările climatice este agricultura intensivă. Recent, Comisia Europeană a adoptat un regulament privind folosirea numai a îngrășămintelor prietenoase cu mediul. Ce măsuri considerați că ar trebui luate în acest domeniu pentru ca impactul activităților din agricultură asupra mediului ambiant să fie diminuat considerabil?

Victor Marcusohn: Cred că ați

ales teme dintre cele mai serioase și care pot crea vulnerabilități prin neconformarea cu normele. Folosirea unor îngrășăminte naturale, pentru că eu nu aș folosi cuvântul "prietenoase", este de maximă importanță în țara noastră. Procesul de restructurare economică de după 1989, la care a fost supusă și agricultura, nu a condus la eficientizarea activității ei, dimpotrivă, a accentuat caracterul extensiv al acestei ramuri, prin lipsa investițiilor și a dotărilor. Agricultura ecologică și cea bio ne-ar fi putut plasa în fruntea țărilor care produc hrană sănătoasă, atât de căutată în aceste zile în Europa. Iată că nu a fost să fie așa, pentru că fermierii nu au știut la început ce pericole sunt dacă folosesc îngrășăminte chimice, cu substanțe interzise la nivel european, în cantități pe care nici măcar nu știau cum să le dozeze. Au folosit substanțe al căror grad de pericolitate pentru sănătate nu îl cunoșteau, ca să crească mai repede legumele, ca să păstreze mai mult forma și culoarea și așa mai departe. Acum situația s-a schimbat pentru mulți fermieri responsabili pe care îi vedem că depun eforturi substanțiale să readucă terenurile la starea care să permită recultivarea și obținerea unor recolte ecologice și bio. În opinia mea, ar trebui întărit controlul organismelor abilitate, atât pentru acreditarea unor ferme, cât și pentru menținerea calității pentru care au fost acreditate, dar și crescut volumul subvențiilor acordate fermierilor din România, în vederea extinderii agriculturii ecologice.

Reporter: În ultimii ani, s-a înmulțit numărul producătorilor de panouri fotovoltaice și a cetățenilor care apelează la acestea pentru a-și produce energia verde. Specialiștii susțin că durata maximă de utilizare a acestor panouri sau celule fotovoltaice este cuprinsă între 20 și 25 de ani, după care acestea trebuie schimbate. Ținând cont că aceste panouri nu sunt reciclabile din cauza componentelor toxice, ce soluții există pentru depozitarea în condiții sigure a panourilor fotovoltaice respective?

Victor Marcusohn: Până să ne

"Noua Directivă cu privire la reducerea impactului asupra mediului a anumitor articole din plastic stabilește norme mai stricte pentru acele tipuri de produse și de ambalaje care se află printre primele zece articole poluante ca frecvență a apariției pe plajele europene".

"Agricultura ecologică și cea bio ne-ar fi putut plasa în fruntea țărilor care produc hrană sănătoasă, atât de căutată în aceste zile în Europa. Iată că nu a fost să fie așa, pentru că fermierii nu au știut la început ce pericole sunt dacă folosesc îngrășăminte chimice, cu substanțe interzise la nivel european, în cantități pe care nici măcar nu știau cum să le dozeze".

întrebăm ce vom face cu celulele voltaice care se vor schimba peste 20-25 de ani, ar trebui să se analizeze situația existentă și balanța procentelor alocate fiecărei categorii de resursă regenerabilă. În ceea ce privește dezafectarea celulelor fotovoltaice, cred că se vor găsi soluții, așa cum s-au găsit pentru deșeurile electrice și electronice și alte categorii de deșeuri care conțin părți ce țin de categoria deșeurilor periculoase. Specialiștii români vor găsi soluții și poate că deja se colaborează la nivelul institutelor de cercetare din UE la găsirea acestora.

Reporter: Cu ce alte probleme se confruntă țara noastră pe partea de mediu?

Victor Marcusohn: Această întrebare mă îndeamnă să răspund "multe". Problemele de mediu necesită profesionalism și echipe interdisciplinare de studiu. Este esențială evaluarea inițială a impactului oricărei reglementări, dar pentru asta trebuie specialiști, în afara funcționarilor publici, pentru că sunt domenii care sunt greu de reglementat datorită interconexiunii cu alte sectoare. Prin urmare, mediul nu este singur și nici nu poate reglementa alte sectoare fără sprijinul specialiștilor.

Reporter: Ce lipsuri are legislația din domeniu?

Victor Marcusohn: Legislația în domeniu nu are lipsuri. În dome-

niul mediului stăm bine cu partea de transpunere și implementare prin norme de aplicare. La ceea ce nu stăm bine este partea de aplicare concretă a legislației, cu monitorizarea, controlul și raportarea pentru aproape toate componentele de mediu (apă, aer, sol, zgomot, deșeuri, etc).

Reporter: Care ar fi soluțiile pentru rezolvarea acestora?

Victor Marcusohn: Soluțiile trebuie să fie aplicate fiecărei probleme, pentru că sunt specifice. Soluția de bază este păstrarea măsurilor de control asupra modului în care se aplică legislația și aplicarea unor măsuri de stimulare, cum ar fi cea deja aplicată prin programul "Rabla", dar și prin cupoane de reciclare. Ar fi multe de detaliat aici, dar pentru fiecare măsură trebuie o analiză de complementaritate și/sau sinergie cu alte măsuri. Este un proces care va avea loc cu siguranță, pentru că realitățile îl impun.

Reporter: Ce proiecte legislative

pe partea de mediu se află în Parlament?

Victor Marcusohn: Cu siguranță această întrebare așteaptă răspuns din partea autorității centrale de mediu. Este important ca această autoritate să stabilească prioritățile de promovare legislativă, în funcție de urgențele pe care le dau posibilele penalități pe care le-am putea plăti la nivel de țară. Impresia generală este că prioritățile le fixează mass media, prin reportaje pe aceste teme. Este bine ca media și cetățenii să se implice, dar nu întotdeauna implicarea semnalează o prioritate reală de mediu.

Reporter: În ce stadiu suntem cu implementarea reglementărilor europene în domeniul poluării - în cât timp credeți că nu vom mai avea automobile care să nu polueze?

Victor Marcusohn: Reglementările europene sunt pentru protecția mediului și nu le-aș numi "în domeniul poluării". Le adoptăm ca să sto-

păm poluarea și să contribuim la adaptarea sistemelor. Suntem într-un stadiu corespunzător cu transpunerea și implementarea, dar, cum spuneam mai sus, stăm încă prost la aplicarea concretă a reglementărilor existente.

Reporter: Ce condiții ar trebui să îndeplinim pentru ca autovehiculele electrice să le înlocuiască pe cele cu combustibil convențional într-o perioadă optimă?

Victor Marcusohn: În primul rând infrastructura, costurile încă ridicate, înmulțirea stațiilor de încărcare, dar și mentalitatea cetățenilor, care sunt încă reticenți în acest sens.

Reporter: Ce prețuri presupune eliberarea de avize în domeniul construcțiilor?

Victor Marcusohn: Depinde de tipul construcțiilor și de numărul avizelor ce se consideră necesare pentru fiecare tip de investiție, inclusiv cele privind protecția mediului. De altfel, în urma depunerii notificării intenției de construire, se stabilește tipul de procedură. Este un domeniu suficient de bine reglementat, legea nr. 50/1991 privind autorizarea lucrărilor de construcții fiind clară în acest sens, doar că inclusiv legislația de mediu trebuie urmată din faza cea mai timpurie a oricărei investiții.

Reporter: Ce reclamă consumatorii și ONG-urile, în ceea ce privește mediul?

Victor Marcusohn: Sunt o varietate de reclamații și este bine că aceste mecanisme există. Problema este a modului de rezolvare. În acest sens, trebuie ca autoritatea de control, Garda Națională de Mediu și inspectoratele ei teritoriale, să își exercite atribuțiile și asta nu înseamnă doar aplicarea sancțiunii, ci și asistarea cetățeanului și urmărirea nerepetării respectivei abateri. Garda nu vine, dă amendă și pleacă, ci continuă să supravegheze ca incidentele și accidentele care afectează mediul să nu se repete.

Reporter: Vă mulțumesc!